

آموزش نحو عربی

نمونه‌های قرآنی و روایی

دکتر عبدالهادی فقهی زاده

استاد دانشگاه تهران

فهرست مطالب

پیش‌گفتار	۲۹
-----------------	----

بخش اول - اعراب و بناء

درس اول - اعراب و بناء (۱)	۳۲
اهداف درس	۳۲
تعریف، موضوع و فایده دانش نحو	۳۲
چیستی اعراب و بناء	۳۲
مثال تطبیقی	۳۳
انواع اعراب و حالات ظهور آن در اسم‌ها	۳۵
انواع اعراب در افعال	۳۶
چکیده	۳۷
تمرین	۳۷

درس دوم - اعراب و بناء (۲)	۳۹
اهداف درس	۳۹
علائم اعرابی	۳۹
اعراب رفع اسم	۳۹
اعراب نصب اسم	۴۱
اعراب جرّ (مخصوص اسم)	۴۳
نکاتی درباره اعراب اسماء خمسہ	۴۳

۶ □ آموزش نحو عربی نمونه‌های قرآنی و روایی

۴۵	جدول علامات اعراب اسم
۴۵	اعراب رفع فعل مضارع
۴۵	اعراب نصب فعل مضارع
۴۶	اعراب جزم (مخصوص فعل)
۴۶	جدول اعراب فعل مضارع
۴۷	علائم اصلی و فرعی اعراب
۴۸	چکیده
۴۸	تمرین

درس سوم - اعراب و بناء (۳)

۴۹	اهداف درس
۴۹	انواع اعراب
۴۹	اعراب لفظی
۵۱	اعراب تقدیری
۵۲	حالت‌های کلی اعراب تقدیری
۵۵	حالتی خاص در اعراب تقدیری
۵۶	اعراب محلی
۵۷	انواع بناء
۵۸	نکاتی درباره بناء کلمات
۶۰	افعال مبنی
۶۲	چکیده
۶۳	تمرین

درس چهارم - اعراب فعل مضارع

۶۵	اهداف درس
۶۵	اعراب رفع فعل مضارع و انواع آن
۶۶	اعراب نصب فعل مضارع و انواع آن
۶۷	اعراب جزم فعل مضارع

فهرست مطالب □ ۷

چکیده..... ۶۹

تمرین..... ۷۰

درس پنجم - مضارع منصوب (۱)..... ۷۱

اهداف درس..... ۷۱

حروف ناصب بالذات..... ۷۱

حرف ناصب «أَنْ»..... ۷۱

جایگاه کاربرد «أَنْ» ناصبه..... ۷۲

حرف ناصب «لَنْ»..... ۷۴

حرف ناصب «إِذَنْ»..... ۷۶

حرف ناصب «كَيْ»..... ۷۷

چکیده..... ۷۸

تمرین..... ۷۸

درس ششم - مضارع منصوب (۲)..... ۸۰

اهداف درس..... ۸۰

حروف ناصب به «أَنْ مَقْدَر»..... ۸۰

الف) موارد جواز تقدیر و ذکر حرف «أَنْ»..... ۸۱

۱. «لَمْ» تعلیل..... ۸۱

۲. «لَمْ» عاقبت..... ۸۲

۳. حروف عطف «وَاو»، «فَاء»، «أَوْ» و «ثُمَّ»..... ۸۳

ب) موارد تقدیر وجوبی حرف «أَنْ»..... ۸۵

۱. «لَمْ» جحود..... ۸۵

۲. «فَاء» سببیت..... ۸۵

۳. «وَاو» معیت..... ۸۸

۴. «حَتَّى»..... ۸۸

چکیده..... ۹۰

تمرین..... ۹۰

۸ □ آموزش نحو عربی نمونه‌های قرآنی و روایی

درس هفتم – مضارع مجزوم (۱)..... ۹۲

اهداف درس ۹۲

ادوات جازم یک فعل مضارع..... ۹۲

ادوات جازم دو فعل مضارع..... ۹۹

چند نکته درباره ادوات شرط:..... ۱۰۰

چکیده..... ۱۰۳

تمرین..... ۱۰۳

درس هشتم – مضارع مجزوم (۲)..... ۱۰۵

اهداف درس ۱۰۵

حالت عادی جزم فعل مضارع..... ۱۰۵

حالت‌های عدم جزم فعل جواب شرط ۱۰۷

الف) موارد وجوب ذکر «فاء جزا» در آغاز جمله جواب شرط ۱۰۷

ب) موارد جواز ذکر «فاء جزا» در آغاز جمله جواب شرط ۱۱۲

ج) موارد عدم جواز کاربرد «فاء جزا» در آغاز جواب شرط ۱۱۲

نقش نحوی اسماء جازم شرط ۱۱۲

جملات طلبی..... ۱۱۵

چکیده..... ۱۱۷

تمرین..... ۱۱۸

درس نهم – منصرف و غیرمنصرف..... ۱۲۱

اهداف درس ۱۲۱

عوامل منع صرف ۱۲۱

اسم‌های غیرمنصرف یک عاملی..... ۱۲۲

وزن‌های مُتَنَهی الجُمُوع..... ۱۲۲

اسم‌های مختوم به «الف» ممدوده زائد..... ۱۲۳

اسم‌های مختوم به «الف» مقصوره..... ۱۲۵

اسم‌های غیر منصرف دو عاملی..... ۱۲۵

فهرست مطالب □ ۹

۱۲۶.....	اسم‌های عَلم غیرمنصرف
۱۳۱.....	واژه‌های وصفی غیرمنصرف
۱۳۱.....	واژه‌های وصفی بر وزن «فَعْلان»
۱۳۲.....	واژه‌های وصفی بر وزن «أَفْعَل التَّفْضِيل»
۱۳۳.....	واژه‌های وصفی معدول
۱۳۴.....	پیوست
۱۳۴.....	چکیده
۱۳۶.....	تمرین

بخش دوم - مرفوعات

۱۴۲.....	درس دهم - فاعل
۱۴۲.....	اهداف درس
۱۴۲.....	چند نکته مقدماتی
۱۴۳.....	تعریف فاعل
۱۴۳.....	حالت‌های ظهور فاعل (انواع فاعل)
۱۴۵.....	تکمله
۱۴۶.....	تطابق یا عدم تطابق فعل با فاعل
۱۴۷.....	الف) موارد وجوب کاربرد فعل مذکر با فاعل
۱۴۸.....	ب) موارد وجوب کاربرد فعل مؤنث با فاعل
۱۴۹.....	ج) موارد جواز کاربرد فعل مذکر یا مؤنث با فاعل
۱۴۹.....	موارد خاص ظهور فاعل
۱۵۰.....	چکیده
۱۵۱.....	تمرین

۱۵۷.....	درس یازدهم - نایب فاعل
۱۵۷.....	اهداف درس
۱۵۷.....	نایب فاعل
۱۵۷.....	چگونگی مجهول کردن جمله

۱۰ □ آموزش نحو عربی نمونه‌های قرآنی و روایی

۱۵۸.....	حالت‌های عامّ ظهور نایب فاعل
۱۶۱.....	حالت‌های خاصّ ظهور نایب فاعل
۱۶۱.....	۱. جار و مجرور
۱۶۲.....	۲. ظرف
۱۶۲.....	۳. مصدر
۱۶۳.....	چکیده
۱۶۴.....	تمرین

درس دوازدهم – مبتدا و خبر (۱)..... ۱۶۷

۱۶۷.....	هدف درس
۱۶۷.....	مرفوعات
۱۶۸.....	مبتدا و خبر
۱۶۸.....	معرفه بودن «مبتدا» و نکره بودن «خبر» در بیشتر موارد
۱۶۹.....	کاربرد خبر به صورت معرفه
۱۷۱.....	مطابقت مبتدا و خبر در «نوع» و «عدد»
۱۷۱.....	عدم مطابقت مبتدا و خبر در «نوع» در یک حالت خاص
۱۷۳.....	چکیده
۱۷۳.....	تمرین

درس سیزدهم – مبتدا و خبر (۲) (حالت‌های ظهور)..... ۱۷۶

۱۷۶.....	اهداف درس
۱۷۶.....	حالت‌های ظهور مبتدا (انواع مبتدا)
۱۷۸.....	حالت‌های ظهور خبر (انواع خبر)
۱۸۱.....	چکیده
۱۸۱.....	تمرین

درس چهاردهم – مبتدا و خبر (۳)..... ۱۸۳

۱۸۳.....	هدف درس
۱۸۳.....	ابتداء به نکره

فهرست مطالب □ ۱۱

۱۸۳.....	موارد جواز ذکر مبتدا به صورت نکره (مسوغات ابتداء به نکره).
۱۸۶.....	تذکر
۱۸۸.....	چکیده
۱۸۸.....	تمرین
۱۹۰.....	درس پانزدهم – مبتدا و خبر (۴)
۱۹۰.....	اهداف درس
۱۹۰.....	موارد تقدیم وجوبی مبتدا بر خبر
۱۹۵.....	موارد تقدیم وجوبی خبر بر مبتدا
۱۹۸.....	چکیده
۱۹۹.....	تمرین
۲۰۱.....	درس شانزدهم – مبتدا و خبر (۵)
۲۰۱.....	هدف درس
۲۰۱.....	حذف وجوبی مبتدا
۲۰۵.....	ملاحظه
۲۰۶.....	حذف وجوبی خبر
۲۰۶.....	ملاحظه
۲۰۶.....	چکیده
۲۰۷.....	تمرین
۲۰۸.....	درس هفدهم – ضمیر فصل و ضمیر شأن
۲۰۸.....	اهداف درس
۲۰۸.....	ضمیر فصل
۲۱۰.....	مطابقت ضمیر فصل با مبتدا در نوع و عدد
۲۱۱.....	معنای ضمیر فصل
۲۱۲.....	تکمله: چند نکته جزئی دیگر درباره ضمیر فصل
۲۱۳.....	تذکر
۲۱۳.....	ضمیر شأن

۱۲ □ آموزش نحو عربی نمونه‌های قرآنی و روایی

۲۱۴.....	دلیل نام‌گذاری (وجه تسمیه).....
۲۱۵.....	معنای ضمیر شأن.....
۲۱۵.....	تحلیل دستوری جملات مشتمل بر ضمیر شأن.....
۲۱۶.....	حالت‌های ظهور ضمیر شأن.....
۲۱۷.....	مقایسه ضمیر شأن با ضمیر فصل.....
۲۱۷.....	چکیده.....
۲۱۸.....	تمرین.....
۲۲۱.....	درس هجدهم – مبتدای وصفی.....
۲۲۱.....	اهداف درس.....
۲۲۱.....	مبتدای وصفی.....
۲۲۲.....	احکام مبتدای وصفی.....
۲۲۵.....	چکیده.....
۲۲۵.....	تمرین.....
۲۲۷.....	درس نوزدهم – نواسخ (۱).....
۲۲۷.....	اهداف درس.....
۲۲۷.....	انواع نواسخ.....
۲۲۷.....	حروف نواسخ.....
۲۲۸.....	افعال نواسخ.....
۲۲۹.....	حروف مشبّهة بالفعل.....
۲۲۹.....	وجه تسمیه این حروف به «مشبّهة بالفعل» و معانی آنها.....
۲۳۱.....	اسم و خبر حروف مشبّهة بالفعل.....
۲۳۲.....	تقدیم و تأخیر اسم و خبر حروف مشبّهة بالفعل.....
۲۳۲.....	«ما»ی کافه.....
۲۳۳.....	لام ابتداء.....
۲۳۵.....	ضابطه کلی کاربرد «إِنَّ» یا «أَنَّ» در جملات اسمیه.....
۲۳۶.....	موارد وجوبی کاربرد «إِنَّ».....

فهرست مطالب □ ۱۳

۱. جمله ابتدائیّه.....	۲۳۶
۲. مقول قول.....	۲۳۶
۳. جمله حالیه.....	۲۳۷
۴. جمله صله.....	۲۳۷
۵. «ألا»ی استفتاحیه، «إِذْ» تعلیلیّه و «حَيْثُ».....	۲۳۸
موارد وجوبی کاربرد «أَنْ».....	۲۳۹
موارد جوازی کاربرد «إِنْ» و «أَنْ».....	۲۴۱
چکیده.....	۲۴۲
تمرین.....	۲۴۴
درس بیستم – نواسخ (۲)..... ۲۴۷	
اهداف درس.....	۲۴۷
صور مخفّف حروف مشبّهة بالفعل.....	۲۴۷
حرف مخفّف «إِنْ».....	۲۴۷
کاربرد افعال نواسخ پس از حرف مخفّف «إِنْ».....	۲۴۸
حروف مخفّف «أَنْ» و «كَأَنَّ».....	۲۴۹
اسم حروف مخفّف «أَنْ» و «كَأَنَّ».....	۲۵۰
حرف مخفّف «لَكِنَّ».....	۲۵۱
ملاحظه.....	۲۵۱
چکیده.....	۲۵۳
تمرین.....	۲۵۳
درس بیست و یکم – نواسخ (۳)..... ۲۵۵	
اهداف درس.....	۲۵۵
شروط عمل «لا»ی نفی جنس.....	۲۵۵
انواع اسم «لا»ی نفی جنس.....	۲۵۶
حالت‌های اعرابی اسم «لا»ی نفی جنس.....	۲۵۸
حالت اعرابی اسم مفرد.....	۲۵۸

۱۴ □ آموزش نحو عربی نمونه‌های قرآنی و روایی

۲۵۸.....	حالت اعرابی اسم مضاف و شبه‌مضاف.....
۲۵۹.....	انواع خبر «لا»ی نفی جنس.....
۲۵۹.....	حذف خبر «لا»ی نفی جنس.....
۲۶۰.....	ملاحظه.....
۲۶۱.....	چکیده.....
۲۶۲.....	تمرین.....
۲۶۳.....	درس بیست و دوم – نواسخ (۴).....
۲۶۳.....	اهداف درس.....
۲۶۳.....	افعال ناقصه.....
۲۶۴.....	نحوه اثرگذاری افعال ناقصه بر اسم و خبر آنها.....
۲۶۴.....	معنای مشترک افعال ناقصه.....
۲۶۷.....	ملاحظه.....
۲۶۹.....	چکیده.....
۲۶۹.....	تمرین.....
۲۷۲.....	درس بیست و سوم – نواسخ (۵).....
۲۷۲.....	اهداف درس.....
۲۷۲.....	چگونگی صرف افعال ناقصه.....
۲۷۲.....	افعال ناقصه غیرمتصرف (جامد).....
۲۷۳.....	افعال ناقصه متصرف.....
۲۷۳.....	کاربرد برخی از افعال ناقصه در جایگاه افعال تامه.....
۲۷۴.....	«كَانَ».....
۲۷۴.....	«أَصْبَحَ» و «أَمْسَى».....
۲۷۵.....	«بَاتَ».....
۲۷۶.....	صورت مرخم فعل «كَانَ».....
۲۷۷.....	چکیده.....
۲۷۸.....	تمرین.....

فهرست مطالب □ ۱۵

درس بیست و چهارم – نواسخ (۵)..... ۲۸۰

اهداف درس ۲۸۰

حروف شبیه به «لَیْسَ»..... ۲۸۰

شروط عمل کردن حروف شبیه به «لَیْسَ»..... ۲۸۰

تکمله ۲۸۲

چکیده ۲۸۳

تمرین ۲۸۴

درس بیست و پنجم – نواسخ (۶)..... ۲۸۶

اهداف درس ۲۸۶

افعال مقاربه و وجه تسمیه (دلیل نام‌گذاری) آنها..... ۲۸۶

۱. افعال قرب ۲۸۷

۲. افعال رجاء ۲۸۸

حالت‌های کاربرد «عَسَى» ۲۸۹

۳. افعال شروع..... ۲۹۰

کاربرد افعال شروع در جایگاه افعال تام..... ۲۹۱

اسم و خبر افعال شروع..... ۲۹۲

افعال قلوب و وجه تسمیه (دلیل نام‌گذاری) آنها..... ۲۹۳

معانی افعال قلوب..... ۲۹۳

نیابت جمله اسمیه مسبوق به «أَنَّ» از دو مفعولٌ به افعال قلوب..... ۲۹۵

چگونگی اثرگذاری افعال قلوب بر جملات اسمیه مقدم..... ۲۹۶

فاعل و مفعولٌ به افعال قلوب به صورت ضمیر متکلم..... ۲۹۶

چکیده ۲۹۷

تمرین ۲۹۸

بخش سوم - منصوبات

درس بیست و ششم - مفعولٌ به (۱) ۳۰۲

اهداف درس ۳۰۲

مفهوم لزوم و تعلّی ۳۰۲

مفعولٌ به و اقسام آن ۳۰۳

حالت‌های ظهور مفعولٌ به ۳۰۴

حالت‌های تقدیم و تأخیر مفعولٌ به نسبت به فاعل ۳۰۵

حالت‌های تقدیم مفعولٌ به بر فعل و فاعل ۳۰۶

چکیده ۳۰۸

تمرین ۳۰۹

درس بیست و هفتم - مفعولٌ به (۲) ۳۱۱

اهداف درس ۳۱۱

انواع عامل مفعولٌ به ۳۱۱

موارد حذف عامل مفعولٌ به ۳۱۳

لام تقویت ۳۱۴

چکیده ۳۱۵

تمرین ۳۱۵

درس بیست و هشتم - مفعولٌ به (۳) ۳۱۸

اهداف درس ۳۱۸

انواع افعال متعلّی ۳۱۸

افعال قلوب ۳۱۸

الغاء و تعلیق در افعال قلوب ۳۲۰

افعال دو مفعولی ۳۲۲

افعال سه مفعولی ۳۲۲

چکیده ۳۲۲

تمرین ۳۲۳

فهرست مطالب □ ۱۷

درس بیست و نهم – مفعولٌ به (۴) ابواب تحذیر، اغراء و اختصاص ۳۲۵

اهداف درس ۳۲۵

مفعولٌ به از باب تحذیر و اغراء ۳۲۵

مفعولٌ به از باب اختصاص ۳۲۶

چکیده ۳۲۷

تمرین ۳۲۸

درس سی ام – مفعولٌ به (۵) ۳۳۰

اهداف درس ۳۳۰

مفعولٌ به از باب اشتغال ۳۳۰

حالت‌های مشغولٌ عنه ۳۳۰

ترجیح نصب یا رفع مشغولٌ عنه ۳۳۱

تنازع و قواعد آن ۳۳۲

چکیده ۳۳۳

تمرین ۳۳۴

درس سی و یکم – منادی (۱) ۳۳۶

اهداف درس ۳۳۶

منادی و حروف ندا ۳۳۶

انواع منادی ۳۳۷

حالت‌های خاص در ندا ۳۳۸

چکیده ۳۴۱

تمرین ۳۴۲

درس سی و دوم – منادی (۲) ۳۴۴

اهداف درس ۳۴۴

حذف منادی و حرف ندا ۳۴۴

حالات اعرابی تابع نحوی منادی ۳۴۵

ملاحظه ۳۴۵

۱۸ □ آموزش نحو عربی نمونه‌های قرآنی و روایی

۳۴۶.....	منادای مستغاث.....
۳۴۷.....	منادای مندوب.....
۳۴۷.....	ملاحظه.....
۳۴۸.....	منادای مُرَحَّم.....
۳۴۸.....	چکیده.....
۳۴۹.....	تمرین.....

۳۵۱.....	درس سی و سوم – مفعولٌ فیه.....
۳۵۱.....	اهداف درس.....
۳۵۱.....	تعریف مفعولٌ فیه.....
۳۵۲.....	ظرف مبهم و محدود.....
۳۵۲.....	ظرف متصرف و غیرمتصرف.....
۳۵۴.....	ظروف مبنی.....
۳۵۵.....	جانشین ظرف.....
۳۵۵.....	چکیده.....
۳۵۶.....	تمرین.....

۳۵۸.....	درس سی و چهارم – مفعولٌ له – مفعولٌ معه.....
۳۵۸.....	اهداف درس.....
۳۵۸.....	تعریف مفعولٌ له / لأجله.....
۳۵۸.....	شروط نصب مفعولٌ له.....
۳۵۹.....	حالت‌های ظهور مفعولٌ له.....
۳۶۰.....	تعریف مفعولٌ معه و شروط نصب آن.....
۳۶۱.....	راه‌های شناخت واو معیّت.....
۳۶۲.....	چکیده.....
۳۶۳.....	تمرین.....

۳۶۴.....	درس سی و پنجم – مفعول مطلق (۱).....
۳۶۴.....	اهداف درس.....

فهرست مطالب □ ۱۹

انواع مفعول مطلق.....	۳۶۴
مفعول مطلق تأکیدی.....	۳۶۴
مفعول مطلق نوعی.....	۳۶۵
مفعول مطلق عددی.....	۳۶۶
حالت‌های ظهور مفعول مطلق:.....	۳۶۶
چکیده.....	۳۶۸
تمرین.....	۳۶۹
درس سی و ششم – مفعول مطلق (۲).....	
اهداف درس.....	۳۷۱
عوامل مفعول مطلق و شروط آن.....	۳۷۱
حذف عامل مفعول مطلق.....	۳۷۲
چکیده.....	۳۷۲
تمرین.....	۳۷۳
درس سی و هفتم – حال (۱).....	
اهداف درس.....	۳۷۵
حال و حالت‌های ظهور آن.....	۳۷۵
ذوالحال/ صاحب حال.....	۳۷۶
شروط نحوی «حال».....	۳۷۸
حال جامد مؤوّل به مشتقّ.....	۳۷۸
حال جامد غیر مؤوّل به مشتقّ.....	۳۷۸
چکیده.....	۳۷۹
تمرین.....	۳۸۰
درس سی و هشتم – حال (۲).....	
اهداف درس.....	۳۸۲
ارتباط حال با ذوالحال.....	۳۸۲
چکیده.....	۳۸۴

۲۰ □ آموزش نحو عربی نمونه‌های قرآنی و روایی

۳۸۵.....تمرین

۳۸۷.....درس سی و نهم - حال (۳)

۳۸۷.....اهداف درس

۳۸۷.....تعدد حال و ذوالحال

۳۸۷.....تقديم و تأخير حال

۳۸۸.....عامل نحوی حال

۳۸۹.....حذف حال و عامل نحوی آن

۳۹۰.....چکیده

۳۹۱.....تمرین

۳۹۳.....درس چهلم - تمییز

۳۹۳.....اهداف درس

۳۹۳.....تمییز و انواع آن

۳۹۶.....احکام نحوی تمییز

۳۹۸.....چکیده

۳۹۸.....تمرین

۴۰۱.....درس چهل و یکم - مستثنی

۴۰۱.....اهداف درس

۴۰۱.....مستثنی و انواع استثناء

۴۰۲.....حالات اعراب مستثنی

۴۰۴.....ادوات استثناء

۴۰۶.....ملاحظه

۴۰۶.....چکیده

۴۰۷.....تمرین

بخش چهارم - مجرورات

درس چهل و دوم - اضافه (۱).....	۴۱۰
اهداف درس.....	۴۱۰
مجرورات در نحو عربی.....	۴۱۰
مقایسه کلی ترکیب وصفی و ترکیب اضافی.....	۴۱۰
اضافه در لغت و اصطلاح.....	۴۱۲
عامل جرّ مضاف‌الیه.....	۴۱۳
اضافه معنوی و اضافه لفظی.....	۴۱۳
چکیده.....	۴۱۵
تمرین.....	۴۱۶
درس چهل و سوم - اضافه (۲).....	۴۱۸
اهداف درس.....	۴۱۸
انواع اضافه معنوی.....	۴۱۸
الف) اضافه اختصاصیه / لامیه.....	۴۱۹
ب) اضافه ظرفیه.....	۴۱۹
ج) اضافه بیانیه.....	۴۲۰
احکام مضاف و مضاف‌الیه در اضافه معنوی.....	۴۲۱
الف) احکام مضاف در اضافه معنوی.....	۴۲۱
ب) احکام مضاف‌الیه در اضافه معنوی.....	۴۲۲
یادآوری چند نکته.....	۴۲۳
حالت‌های ظهور مضاف‌الیه در اضافه معنوی.....	۴۲۳
الف) مضاف‌الیه به صورت اسم.....	۴۲۳
ب) مضاف‌الیه به صورت جمله.....	۴۲۴
وجوب آمدن مضاف‌الیه به صورت جمله.....	۴۲۵
انواع اسم در مقام مضاف.....	۴۲۵
الف) اسم‌های جائز الإضافة.....	۴۲۶
ب) اسم‌های واجب الإضافة (دائم الإضافة).....	۴۲۷

۲۲ □ آموزش نحو عربی نمونه‌های قرآنی و روایی

۴۲۹.....	(ج) اسم‌های ممتنع الإضافة.....
۴۳۰.....	چکیده.....
۴۳۱.....	تمرین.....

درس چهل و چهارم - اضافه (۳)..... ۴۳۴

۴۳۴.....	اهداف درس.....
۴۳۴.....	حذف مضاف و مضاف‌الیه.....
۴۳۴.....	الف) حذف مضاف.....
۴۳۵.....	ب) حذف مضاف‌الیه.....
۴۳۷.....	صفت گرفتن مضاف و مضاف‌الیه.....
۴۳۷.....	الف) صفت گرفتن مضاف.....
۴۳۸.....	ب) صفت گرفتن مضاف‌الیه.....
۴۳۹.....	اضافه صفت به موصوف.....
۴۴۰.....	چکیده.....
۴۴۰.....	تمرین.....

درس چهل و پنجم - اضافه (۴)..... ۴۴۳

۴۴۳.....	اهداف درس.....
۴۴۳.....	اضافه عامل به معمول.....
۴۴۴.....	هدف از اضافه لفظی.....
۴۴۵.....	انواع عامل در اضافه لفظی.....
۴۴۶.....	نکره بودن مضاف در اضافه لفظی.....
۴۴۶.....	نشانه‌های دستوری نکره بودن مضاف در اضافه لفظی.....
۴۴۷.....	چگونگی معرفه کردن مضاف در اضافه لفظی.....
۴۴۸.....	یادآوری چند نکته.....
۴۴۹.....	تطابق مضاف با موصوف در اضافه لفظی.....
۴۵۰.....	شباهت اضافه لفظی با «صفت مرکب» در زبان فارسی.....
۴۵۰.....	چکیده.....

فهرست مطالب □ ۲۳

تمرین.....	۴۵۱
درس چهل و هشتم - حروف جر (۱)..... ۴۵۴	
اهداف درس.....	۴۵۴
حروف جر.....	۴۵۴
انواع حروف جر (اصلی، زائد و شبه‌زائد).....	۴۵۵
ابهام فرعی در جمله و نقش جارّ و مجرور در برطرف کردن آن.....	۴۵۸
انواع متعلّق حروف جرّ اصلی (افعال عموم و افعال خصوص).....	۴۵۹
ملاحظه.....	۴۶۱
چکیده.....	۴۶۲
تمرین.....	۴۶۳
درس چهل و هفتم - حروف جر (۲)..... ۴۶۶	
اهداف درس.....	۴۶۶
حروف جرّ زائد.....	۴۶۶
ملاحظه.....	۴۶۷
تکمله: کاربرد «ما» ی زائد پس از برخی از حروف جرّ.....	۴۶۹
ملاحظه.....	۴۷۱
چکیده.....	۴۷۱
تمرین.....	۴۷۲
درس چهل و هشتم - حروف جر (۳)..... ۴۷۴	
هدف درس.....	۴۷۴
معانی حرف جرّ «ب».....	۴۷۴
حرف جرّ «تَ».....	۴۷۸
حرف جرّ «کَ».....	۴۷۸
حرف جرّ «و».....	۴۷۹
حرف جرّ «ل».....	۴۷۹
حروف جرّ «مُنْدُ» و «مُذْ».....	۴۸۰

۲۴ □ آموزش نحو عربی نمونه‌های قرآنی و روایی

۴۸۲.....	چکیده.....
۴۸۳.....	تمرین.....
۴۸۵.....	درس چهل و نهم - حروف جر (۴).....
۴۸۵.....	هدف درس.....
۴۸۵.....	حروف جرّ «خَلَا، حَاشَا وَ عَدَا».....
۴۸۶.....	حرف جرّ «رُبَّ».....
۴۸۷.....	حرف جرّ «مِنْ».....
۴۸۸.....	حرف جرّ «عَلَى».....
۴۹۱.....	حرف جرّ «فِي».....
۴۹۲.....	حرف جرّ «عَنْ».....
۴۹۳.....	حرف جرّ «حَتَّى».....
۴۹۴.....	حرف جرّ «إِلَى».....
۴۹۶.....	چکیده.....
۴۹۷.....	تمرین.....

بخش پنجم - توابع

۵۰۰.....	درس پنجاهم - توابع (۱).....
۵۰۰.....	اهداف درس.....
۵۰۰.....	انواع توابع.....
۵۰۱.....	تعریف نعت.....
۵۰۱.....	فواید نعت.....
۵۰۳.....	حالت‌های ظهور نعت.....
۵۰۵.....	شروط وقوع کلمه در جایگاه نعت.....
۵۰۶.....	اسم‌های جامد مؤوّل به مشتق.....
۵۰۹.....	وجوه تطابق صفت با موصوف.....
۵۱۱.....	نعت سببی.....
۵۱۲.....	تفاوت‌های نعت سببی و نعت حقیقی.....

فهرست مطالب □ ۲۵

۵۱۳.....	مفرد بودن نعت سببی
۵۱۴.....	نعت جمله.....
۵۱۵.....	نعت شبه جمله.....
۵۱۶.....	چکیده.....
۵۱۷.....	تمرین.....

درس پنجاه و یکم – توابع (۲)..... ۵۲۱

۵۲۱.....	اهداف درس.....
۵۲۱.....	تعریف تأکید.....
۵۲۱.....	فایده تأکید.....
۵۲۲.....	انواع تأکید.....
۵۲۳.....	احکام نحوی تأکید معنوی.....
۵۲۷.....	چکیده.....
۵۲۸.....	تمرین.....

درس پنجاه و دوم – توابع (۳)..... ۵۳۰

۵۳۰.....	هدف درس.....
۵۳۰.....	بدل.....
۵۳۰.....	انواع بدل.....
۵۳۴.....	حالت‌های بدل.....
۵۳۴.....	احکام نحوی بدل.....
۵۳۶.....	چکیده.....
۵۳۶.....	تمرین.....

درس پنجاه و سوم – توابع (۴)..... ۵۳۸

۵۳۸.....	هدف درس.....
۵۳۸.....	تعریف عطف بیان.....
۵۳۹.....	فواید عطف بیان.....
۵۳۹.....	حالت‌های ظهور عطف بیان.....

۲۶ □ آموزش نحو عربی نمونه‌های قرآنی و روایی

احکام نحوی عطف بیان	۵۴۱
چکیده	۵۴۱
تمرین	۵۴۲
درس پنجاه و چهارم - توابع (۵)	
اهداف درس	۵۴۳
عطف نسق	۵۴۳
حروف عطف	۵۴۳
معانی حروف عطف	۵۴۴
احکام خاصّ برخی حروف عطف	۵۴۹
۱. حرف عطف «حتّى»	۵۴۹
۲. حرف عطف «أمّ»	۵۵۰
۳. حرف عطف «لا»	۵۵۱
۴. حرف عطف «لکِنْ»	۵۵۲
حالت‌های ظهور عطف نسق	۵۵۲
۱. عطف مفرد بر مفرد	۵۵۲
۲. عطف مفرد بر فعل یا بر عکس	۵۵۳
۳. عطف فعل بر فعل	۵۵۴
۴. عطف جمله بر جمله	۵۵۴
چکیده	۵۵۶
تمرین	۵۵۷

بخش ششم - تکمله

درس پنجاه و پنجم - أفعال التفضیل	۵۶۲
اهداف درس	۵۶۲
حالت‌های استعمال اسم تفضیل	۵۶۲
احکام نحوی أفعال التفضیل	۵۶۴
چکیده	۵۶۵

فهرست مطالب □ ۲۷

تمرین.....	۵۶۶
درس پنجاه و ششم - افعال مدح و ذمّ.....	۵۶۷
اهداف درس.....	۵۶۷
تعریف افعال مدح و ذمّ.....	۵۶۷
حالت‌های ظهور فاعل افعال مدح و ذمّ.....	۵۶۸
حذف اسم مخصوص در جمله.....	۵۶۸
نقش نحوی اسم مخصوص به مدح و ذمّ.....	۵۶۹
چکیده.....	۵۷۰
تمرین.....	۵۷۱
درس پنجاه و هفتم - اعراب جمل.....	۵۷۳
اهداف درس.....	۵۷۳
اعراب جمله در نحو عربی.....	۵۷۳
جملات فاقد محلّ اعرابی.....	۵۷۳
جملات دارای محلّ اعرابی.....	۵۷۷
چکیده.....	۵۸۲
تمرین.....	۵۸۲
فهرست منابع و مآخذ.....	۵۸۷

